

Підсумки форуму

«Цінності FSC сертифікації: збалансовані рішення для відповідального лісогосподарювання та довіри суспільства»

25 березня 2025 р.

1. [Forest Stewardship Council® \(FSC®\)](#) представляє провідну систему лісової сертифікації у світі, яка просуває відповідальне управління лісами, забезпечуючи баланс між захистом довкілля, соціальною інклюзивністю та економічною цінністю завдяки врахуванню інтересів та очікувань всіх зацікавлених сторін та сприяння їх ефективній взаємодії.

2. Бачення FSC та цілі організації визначають важливість визнання та глибокого розуміння справжньої цінності лісів та її повне інтегрування у системи управління та практики господарювання в усьому світі. Глобальні пріоритети FSC на 2026 р., які полягають у збільшенні загальної площі FSC сертифікованих лісів у світі, зміцненні цілісності системи та формуванні стратегічної основи для рішень щодо клімату, біорізноманіття та відновлення, визначають напрями діяльності партнерів мережі, враховуючи національні виклики для кожного з них.

3. На кожному етапі ланцюга просування продукції від виробника до споживача система FSC сертифікації визначає нормативну основу у вигляді стандартів, політик, процедур та інших документів, дотримання яких сприяє постійному вдосконаленню господарювання з урахуванням сучасних тенденцій в сфері відповідальних практик та теперішніх викликів.

4. Національний контекст реалізації цінностей FSC сертифікації в Україні визначають як глобальні, так і національні виклики, пов'язані передусім зі збройною агресією РФ проти України; впливають на цей контекст світові політичні процеси та відповідні зобов'язання України, її євроінтеграційний вектор розвитку; суспільні вподобання та запити визначають орієнтованість підприємств лісової галузі на відповідальні практики виробництва.

5. FSC сертифікація в Україні підсилює інструментарій лісової політики України задля забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку, залишаючись добровільним, економічним, ринкоутворювальним, стимулювальним та довготерміновим інструментом.

6. Інституційне середовище в Україні сприяє розвитку різних систем лісової сертифікації, зміцнюючи її значення у реалізації державних пріоритетів щодо сталого розвитку лісової галузі, зростанні її економічного потенціалу як на національному, так і на міжнародному рівні. Зобов'язання України в рамках її фінансової підтримки від Європейського Союзу (Ukraine Facility), стратегічні орієнтири, визначені законодавством України – все це є підґрунтям для розвитку FSC сертифікації як орієнтиру кращих практик управління та ведення господарства.

7. Можливості FSC сертифікації в Україні охоплюють не лише систему ведення лісового господарства в частині деревинних і недеревинних ресурсів й ланцюг постачання, але й сертифікацію контрольованої деревини, екосистемних послуг, сертифікацію проєктів, а також можливості виконання додаткових вимог у рамках рішення FSC EUDR Aligned. Така диверсифікація в системі FSC сертифікації сприяє ефективному економічному розвитку підприємств, розширюючи можливості для їх довгострокових конкурентних переваг.

8. Аналіз втілення цінностей FSC в Україні, зроблений з погляду практичної реалізації FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України (далі – FSC стандарт для України), засвідчив досить суттєвий його вплив на покращення ведення лісового господарства. Практична реалізація стандарту зумовлює доцільність впровадження ризик-орієнтованого та адаптивного підходів в ухваленні рішень (*звіт додається*).

9. Залишаються слабкими сторонами реалізації цінностей FSC сертифікації в Україні: охорона та збереження цінностей довкілля, оцінювання потенційних впливів господарської діяльності на них, різні види моніторингу, передбачені вимогами стандарту, як і дотримання правил гігієни та безпеки праці працівників, їх професійна підготовка, а також взаємодія із зацікавленими сторонами та система контролю руху та відстеження лісової продукції.

10. Інтереси різних зацікавлених сторін у системі FSC сертифікації в Україні об'єднує прагнення забезпечити відповідальний розвиток лісової галузі, її відкритість та прозорість з урахуванням запитів суспільства; взаємодоповнювальними є механізми досягнення таких цілей, наприклад, від неухильного виконання вимог FSC стандартів утримувачами FSC сертифікатів згідно з узятими зобов'язаннями, об'єктивного та неупередженого оцінювання відповідності до таких вимог органами сертифікації й застосування відповідного державного інструментарію органами влади. Знаходження точок дотику інтересів різних зацікавлених сторін визначає важливість FSC як платформи для пошуку балансу задля зростання сукупних позитивних ефектів для кожної з них.

11. FSC сертифікація посилює можливості впливу неурядових організацій на забезпечення відповідального лісогосподарювання в Україні, надаючи відповідні механізми для взаємодії із утримувачами FSC сертифікатів (наприклад, це відображено у вимогах FSC стандарту для України щодо інформування зацікавлених сторін, їх залучення до планування та моніторингу ведення господарства). Збереження цінностей довкілля, захист інтересів місцевих громад, зменшення ризиків незаконних лісозаготівель є прикладами сфер, де FSC сертифікація має потенціал як додатковий інструмент впливу на систему ведення лісового господарства поряд із іншими інструментами лісової політики України.

12. Ефективність та результативність взаємодії різних зацікавлених сторін у сфері FSC сертифікації визначається їхньою проактивністю та взаєморозумінням її потенційних ефектів. Усвідомлення всіма зацікавленими сторонами необхідних змін у філософії та культурі організацій, як це фактично визначає FSC сертифікація, формує основу для правдивого втілення її цінностей як в системі менеджменту, так і у практиках господарювання.

13. Адаптація системи менеджменту та практики ведення господарства за умов сучасних викликів та суспільних вподобань, коли екологічна та соціальна відповідальність стають фундаментом ефективного економічного розвитку в довгостроковій перспективі, стають рушійною силою розвитку FSC сертифікації в Україні.

14. Формування та реалізація на підприємствах лісової галузі – утримувачах FSC сертифікатів – управлінських та виробничих процесів з урахуванням вимог FSC стандарту для України можуть бути основою системних змін у галузі на її стратегічному, тактичному та оперативному рівнях з урахуванням пріоритетів відповідального господарювання. При цьому документування процесів має важливе значення як інструмент системності та послідовності на шляху постійного покращення системи менеджменту та практики господарювання.

15. Система оцінювання відповідності до вимог FSC стандартів є невід'ємною складовою належного втілення цінностей FSC сертифікації. Невідповідності до вимог FSC стандарту, визначені органами сертифікації в рамках аудитів, фактично вказують на доцільні напрями удосконалення системи менеджменту та практики господарювання, визначаючи підґрунтя для їх трансформації та постійних поліпшень з урахуванням пріоритетів FSC.

16. Ризик-орієнтований підхід у роботі органів сертифікації сприяє ефективності системи оцінювання відповідності вимогам FSC стандартів та зростанню довіри до FSC сертифікації. Елементами такого підходу є, з-поміж іншого: диференційований підхід до планування тривалості аудитів та вибору об'єктів для польових перевірок, визначення додаткових критеріїв для оцінювання відповідності під час щорічних аудитів, розширення інформаційного забезпечення оцінювань відповідності, включно з використанням засобів дистанційного моніторингу для визначення змін у лісовому фонді, залученням експертів

та консультаціями із зацікавленими сторонами. Фокусування на індикаторах, ризик щодо виконання вимог яких є найбільшим, є фактично запобіжним заходом у контексті неналежного втілення цінностей FSC сертифікації.

17. Для сприяння відповідальному лісogосподарюванню з урахуванням інтересів різних зацікавлених сторін та базуючись на цінностях і вимогах FSC сертифікації, натеper необхідними кроками є:

- просування схвалення на державному рівні законодавчого акту «Національна лісова політика» як стратегічного орієнтиру розвитку лісової галузі України із окресленням, з-поміж іншого, підходів та інструментів відповідального господарювання, включно з місцем та роллю лісової сертифікації серед них;

- збагачення лісового законодавства України з урахуванням вимог FSC стандарту для України, наприклад, в частині підходів стандарту до: оцінювання впливу на цінності довкілля; залишення мертвої і такої, що розкладається, біомаси, а також збереження елементів лісу в процесі лісозаготівель; охорони репрезентативних ділянок аборигенних екосистем; моніторингу соціальних та екологічних впливів господарської діяльності, а також змін екологічних умов;

- просування підходів наближеного до природи лісівництва як однієї з лісівничих практик, яка сприяє мінімізації порушення природних екосистем та є орієнтиром у провадженні відповідального господарювання з урахуванням вимог FSC стандарту для України;

- поглиблення експертної та консультаційної підтримки відповідального ведення господарства, особливо в частині вимог FSC стандартів для України щодо цінностей довкілля, законності походження продукції з деревини та інших, включно з формалізацією механізмів комунікації та взаємодії між зацікавленими сторонами задля конструктивного діалогу та результативної співпраці;

- інтенсифікація методичної та навчальної підтримки різними інституціями (державними та громадськими, освітніми та науковими) впровадження FSC стандартів для України задля підвищення компетентностей персоналу та належної реалізації вимог FSC сертифікації;

- підвищення обізнаності суспільства щодо FSC сертифікації як інструменту забезпечення відповідального виробництва та споживання й посилення позицій підприємств лісової галузі в рамках євроінтеграційного процесу з огляду на її вимоги та механізми, які формують систему менеджменту та практику ведення господарства;

- сприяння розвитку політики просування бренду FSC в Україні для зміцнення довіри споживачів до правдивості втілення підприємствами лісової галузі задекларованих ними цінностей FSC сертифікації;

- сприяння розширенню можливостей FSC сертифікації із охопленням недеревинних лісових ресурсів й послуг екосистем та застосуванням маркетингових інструментів FSC задля створення доданої вартості для усіх зацікавлених сторін у їх просуванні;

- посилення надалі значення системи оцінювання відповідності вимогам FSC стандартів у сприянні правдивому втіленню цінностей FSC сертифікації з огляду на застосування системної оцінки ризиків та диференційованих підходів до планування аудитів органами сертифікації задля підвищення ефективності аудитів як орієнтиру бажаних змін у менеджменті та практиках господарювання з урахуванням цінностей FSC;

- підтримка надалі адаптації системи FSC сертифікації до умов воєнного та післявоєнного стану в Україні як складова більш системних рішень, необхідних на державному рівні з метою створення умов для безпеки здоров'я та життя людей з урахуванням територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, чи зачеплених наслідками війни;

18. Проактивна та обґрунтована позиція зацікавлених сторін у подоланні сучасних викликів є основою виживання і розвитку лісової галузі України, а також прикладом для наслідування для усієї системи FSC.